

CPB-analyse voorstellen Nationaal Groeifonds

Tweede beoordelingsronde

Het CPB heeft 34 voorstellen geanalyseerd op de domeinen infrastructuur, innovatie en kennisontwikkeling.

De CPB-analyses vormen input voor het advies van de adviescommissie.

Deze deelpublicatie geeft de analyse weer van het voorstel:

Ontwikkelkracht

Subcommissie Onderwijs

Q6.5 Ontwikkelkracht

Beschrijving voorstel

Het voorstel Ontwikkelkracht beoogt de kwaliteit van het funderend onderwijs te verbeteren via verschillende interventies die zijn bedoeld om kennis over 'wat werkt' te ontwikkelen, te verspreiden en bij gebleken effectiviteit op te schalen. Het voorstel bestaat uit vier kernonderdelen. Ten eerste zal het project een kennisinfrastructuur opzetten die is bedoeld om de inzichten uit de wetenschap van gebleken (in)effectieve interventies breed kenbaar te maken. Ten tweede zal het project een netwerk ontwikkelen van zogeheten 'onderzoek- en ontwikkelscholen', waarbij leraren en schoolleiders worden opgeleid om (nieuwe) effectieve interventies in de praktijk te brengen. Het derde onderdeel bestaat uit het ontwikkelen van een 'verbeter- en onderzoekscultuur', waarin scholen in vijf stappen worden begeleid om een eigen verbeter- en ontwikkelwens te realiseren. In het vierde onderdeel zal het project 'cocreatielabs' opzetten, waarin onderwijsprofessionals en onderzoekers samenwerken om kennis te ontwikkelen over effectieve aanpakken van problemen in het funderend onderwijs in Nederland.

Het project is ingediend door het ministerie van OCW en bestaat uit een onderzoeksfase en een opschalingsfase. Het beoogde startpunt van de onderzoeksfase is schooljaar 2022-2023 en zal plaatsvinden in drie schooljaren tot en met 2024-2025. Indien interventies (kosten)effectief blijken, dan worden die opgeschaald vanaf schooljaar 2025-2026 in een periode van zeven schooljaren. OCW heeft de verantwoordelijkheden voor aparte onderdelen uitbesteed aan uitvoerende partijen. Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) is (via een convenant) verantwoordelijk voor kennisdeling (onderdeel 1), terwijl het Education Lab verantwoordelijk is voor de cocreatielabs (onderdeel 4). Het nieuw op te richten 'Ontwikkelkrachtbureau' zal de verantwoordelijkheid krijgen voor de ontwikkeling van onderzoek- en ontwikkelscholen en de realisatie van verbeter- en ontwikkelwensen (onderdelen 2 en 3).

De bij het voorstel ingediende begroting sluit niet volledig aan op de vier programmalijnen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gevraagde bijdrage uit het Nationaal Groeifonds (NGF). De cumulatieve kosten van het project zijn afhankelijk van de mate waarin interventies worden opgeschaald. Indien alle interventies effectief blijken, is een opschalingsbudget voorzien van 150 mln euro.

Tabel: Overzicht van programmalijnen, investeringsbedrag en NGF-bijdrage

Programmalijn	Totale investering (mln euro)	NGF-bijdrage (mln euro)	NGF-bijdrage (%)	Onderdeel CPB quickscan
PL1 - NRO	42,7	42,7	100	✓
PL2 - Begeleiding door O&O-scholen	onbekend	96,6	onbekend	✓
PL3 - Verbetercultuurprojecten	onbekend	87,0	onbekend	✓
PL4 - Co-creatie labs	40,7	40,7	100	✓
Ontwikkelkrachtbureau	onbekend	onbekend	onbekend	✓
Uitvoeringskosten OCW	11,2	11,2	100	
Opschalingsbudget (indien effectief)	150	150	100	
Totaal	643,6	482,2	75	

In de tabel is de NGF-bijdrage, de totale kosten en het percentage NGF-financiering opgenomen. Voor de onderdelen NRO, cocreatielabs en uitvoeringsbudget OCW is de gevraagde NGF-bijdrage gelijk aan de totale kosten. Voor de onderdelen Ontwikkelkrachtbureau, verbetercultuurprojecten en begeleiding door O&O-scholen zijn de totale kosten ons niet bekend. Van scholen wordt voor deze onderdelen een bijdrage gevraagd van 161,4 mln euro. Het is niet duidelijk hoe de bijdrage van scholen wordt uitgesplitst naar deze onderdelen.

1. Scan probleemstelling

Vraag	Bevindingen
<p>a. Is duidelijk welk(e) probleem/ problemen het voorstel tracht op te lossen?</p>	<p>Ja, volgens het voorstel is het kernprobleem een gebrek aan een verbetercultuur op scholen. Dit leidt tot afnemende leerprestaties van kinderen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voorstel constateert dat de onderwijsprestaties van Nederlandse kinderen in internationaal opzicht afnemen. Onderwijsprestaties zijn onder meer van belang voor het latere verdienvermogen van kinderen. In het voorstel wordt gesteld dat het probleem van dalende leerprestaties is ontstaan door ‘systeemfalen’ in het Nederlandse onderwijs: het ontbreekt volgens het voorstel aan een duurzame verbetercultuur op scholen waarin wetenschappelijke kennis (<i>evidence-based</i>) wordt benut. Dit komt omdat geen enkele partij volledig verantwoordelijk is voor de benutting van inzichten uit de wetenschap en de ondersteuning van scholen om wetenschappelijke inzichten te implementeren. • Het voorstel tracht de knelpunten die leiden tot dit systeemfalen, c.q. de ontbrekende verbetercultuur, te verhelpen. Hierbij worden in het voorstel de volgende onderliggende knelpunten geconstateerd: <ol style="list-style-type: none"> 1. Onvoldoende systematische evaluatie. Interventies die in het verleden zijn uitgevoerd, worden onvoldoende systematisch geëvalueerd, mede door hun beperkte schaal (Onderwijsinspectie, 2018). Bovendien leunen scholen op methodes van onderwijsuitgevers die niet altijd de laatste <i>evidence-based</i> inzichten gebruiken. 2. Versnipperde kennisinfrastructuur. Indien de methodes wel worden geëvalueerd, zijn de inzichten onvoldoende beschikbaar in een overzichtelijke en bruikbare vorm. 3. Weinig kennisdeling tussen scholen. Het ontbreekt aan een infrastructuur waarin scholen (systematisch) van elkaar kunnen leren ‘wat werkt’. 4. Weinig geschikte nascholing. Lerarenopleidingen hebben weinig prikkels om reeds werkzame leraren bij te scholen met <i>evidence-based</i> inzichten over effectieve aanpakken. 5. Onderwijspraktijk en wetenschap onvoldoende verbonden. De ontwikkelde kennis van onderzoek is niet altijd praktijkgedreven, omdat wetenschappers primair worden beoordeeld op de

	hoeveelheid publicaties, niet op de uitvoerbaarheid, en scholen onvoldoende worden betrokken bij onderzoek.
<p>b. Is aannemelijk dat de initiatieven de problemen verhelpen (gegeven de bij ons beschikbare kennis over het ecosysteem)?</p>	<p>Het is redelijk aannemelijk dat het kernprobleem (afnemende leerprestaties door een gebrek aan een verbetercultuur op scholen) op een deel van de scholen wordt verholpen door het voorstel, maar er zijn ook risico's.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De door de indieners benoemde knelpunten worden door het voorstel deels verzacht (verdere analyse per projectonderdeel volgt). • Het voorstel gaat niet in op de autonomie van scholen. De overheid kan scholen niet dwingen om <i>evidence-based</i> inzichten te gebruiken. De consequentie hiervan is het risico op selectieve en mogelijk beperkte deelname bij projectonderdelen 1, 2 en 3. Het vergt namelijk veel tijd en middelen van schoolbesturen om in aanmerking te komen voor een leertraject. Hierdoor is het niet duidelijk hoe de scholen worden bereikt waar sprake is van een mindere verbetercultuur, terwijl daar mogelijk de grootste leerwinsten zijn te behalen. <p>Hieronder volgt per onderdeel een analyse in hoeverre de projectonderdelen de knelpunten aanpakken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opzetten en uitbreiden kennisinfrastructuur over (in)effectieve interventies. Het is aannemelijk dat het eerste onderdeel bijdraagt aan het verzachten van het tweede knelpunt (versnipperde kennisinfrastructuur). Zo wil het eerste onderdeel bestaande initiatieven (onderwijskennis.nl en kennisrotonde.nl) verder uitwerken. Hierin wordt wetenschappelijke kennis op een heldere en toegankelijke manier beschikbaar gemaakt. Het voorstel wil de beschikbare kennis via deze websites verder uitbreiden, een interventiedatabank opzetten (wat werkt?, wat werkt niet?, onder welke omstandigheden?) en door middel van verschillende kennisproducten (leidraden, video's of infographics) de belangrijkste thema's verder uitlichten. • Opzetten onderzoek- en ontwikkelscholen. Het is aannemelijk dat het tweede onderdeel bijdraagt aan het verzachten van het eerste knelpunt (onvoldoende systematische evaluatie), het derde knelpunt (weinig kennisdeling tussen scholen), het vierde knelpunt (weinig geschikte nascholing), en het vijfde knelpunt (onderwijspraktijk en wetenschap onvoldoende verbonden). Het idee is om O&O-scholen (en onderliggend zogeheten 'expertleraren') te selecteren die aantoonbaar geschikt zijn in het opleiden en coachen van andere scholen bij de toepassing van bewezen effectieve aanpakken. De O&O-scholen kunnen zodoende als ambassadeur fungeren binnen een regionaal netwerk van scholen van effectieve werkwijzen en slaan een brug tussen de wetenschap en de onderwijspraktijk. In deze zin verzorgen O&O-scholen de functie van nascholingsmechanisme. Door de deelname van andere scholen bij de O&O-scholen te evalueren, wordt de effectiviteit onderzocht. • Ontwikkelen van een verbeter- en onderzoekscultuur op scholen. Het derde onderdeel grijpt deels in op alle knelpunten. Om de

	<p>knelpunten te verzachten, is een ‘Groeikrachttraject’ ontwikkeld bestaande uit vijf stappen. Indien scholen voldoen aan basisvoorwaarden, worden zij gefaciliteerd om een verbeter- en ontwikkelwens te realiseren met als doel een effectieve leer methode te implementeren. Scholen krijgen hulp van een expertcoach en worden financieel ondersteund. Tijdens het traject bezoeken leraren elkaars lessen en geven ze elkaar feedback. Dit verzacht knelpunt 4 (weinig geschikte nascholing). Na verloop van tijd worden regionale en landelijke bijeenkomsten georganiseerd. Hier zullen de leraren en schoolleiders ervaringen met elkaar uitwisselen en in discussie gaan met andere experts en onderzoekers. Dit verzacht knelpunten 3 en 5 (te weinig kennisdeling en onvoldoende verbondenheid wetenschap en praktijk). Ook zal na verloop van tijd onderzoek worden gedaan naar de effectiviteit van de verbeterwensen van de scholen (element 5), waarna de inzichten breed beschikbaar worden gesteld. Dit adresseert knelpunten 1 en 2 (onvoldoende systematische evaluatie en versnipperde kennisinfrastructuur).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opzetten cocreatielabs. Het is aannemelijk dat het vierde onderdeel een bijdrage levert aan het verzachten van het eerste knelpunt (onvoldoende systematische evaluatie) en het vijfde knelpunt (onderwijspraktijk en wetenschap onvoldoende verbonden). In deze cocreatielabs werken scholen en onderzoekers samen om een oplossing te bedenken voor uitdagingen waar nog geen ‘effectieve aanpak’ voor beschikbaar is. Bij de uitdagingen worden grote thema’s genoemd, zoals het oplossen van taalachterstanden en het aantrekken, behouden en professionaliseren van leraren.
<p>c. Zijn er gegeven onze beschikbare kennis andere projecten die het probleem verhelpen?</p>	<p>Deels, er zijn bestaande initiatieven in de vorm van websites (onderwijskennis.nl en kennisrotonde.nl) waarin <i>evidence-based</i> kennis op dit moment al op een toegankelijke wijze wordt gepresenteerd. Het eerste onderdeel van dit voorstel beoogt op deze bestaande initiatieven voort te bouwen.</p>

2. Scan legitimiteit

Vraag	Bevindingen
<p>a. Zijn er economische redenen die overheidsingrijpen legitimeren?</p>	<p>Ja, volgens het voorstel wordt een vorm van overheidsfalen aangepakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voorstel beoogt het gebrek aan een verbetercultuur bij scholen (een vorm van overheidsfalen) te verzachten, zodat wetenschappelijke kennis (<i>evidence-based</i>) wordt benut om schoolprestaties te verbeteren. <ul style="list-style-type: none"> ○ Onderdeel 1 (de online kennisinfrastructuur) is voor een deel reeds beschikbaar, en zou met een additionele overheidsbijdrage nog verder kunnen worden uitgewerkt. Naast uitbreiding van bestaande initiatieven (kennisrotonde.nl en onderwijskennis.nl), beoogt het voorstel om een nog niet beschikbare interventiedatabank op te

	<p>zetten. In de interventiedatabank kan worden opgezocht hoe kansrijk bepaalde aanpakken zijn en welke condities belangrijk zijn om aanpakken goed in te zetten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is geen sprake van private cofinanciering, maar wel van gedeeltelijke publieke cofinanciering: indien scholen en leraren meedoen aan cursussen en leertrajecten binnen onderdelen 2 en 3 van het voorstel kunnen zij 50% van de uren vergoed krijgen. Indien leraren andere onderwijzers trainen (via onderdeel 2) krijgen zij het bedrag voor 100% vergoed. Het gebrek aan private cofinanciering is legitiem, aangezien de verwachte opbrengst voor private partijen beperkt is.
--	---

3. Scan effectiviteit

Vraag	Bevindingen
<p>a. Zijn effecten op bbp/ onderwijsprestaties en daaropvolgende inkomenseffecten voldoende onderbouwd?</p>	<p>Hoewel de kwantificering van de omvang van de verwachte leerwinsten beperkt is onderbouwd, zijn de veronderstelde gemiddelde leerwinsten desondanks wél redelijk aannemelijk. We hebben een aantal technische kanttekeningen bij de gebruikte methodiek, die een substantieel effect hebben op de berekende inkomenseffecten. Deze technische kanttekeningen zullen verder worden toegelicht in appendix C.</p> <p><i>Opmerkingen over verwachte leerwinsten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ondanks dat de kwantificering van de verwachte leerwinsten beperkt is onderbouwd, is de veronderstelde omvang van de gemiddelde leerwinsten redelijk aannemelijk. <ul style="list-style-type: none"> ○ Om de leerwinsten te onderbouwen wordt gesteld: "De totale leerwinsten vallen in de range die het CPB hanteert voor effectieve maatregelen in het funderend onderwijs." Voor de implementatie van bewezen effectieve leermethoden wordt een leerwinst verondersteld van 0,01 standaarddeviatie (sd) per leerling. De keuze van een verwachte leerwinst van 0,01 sd is arbitrair. Desondanks is een verwachte leerwinst van 0,01 sd een conservatieve schatting gezien de grote spreiding in leerwinsten van (effectieve) maatregelen uit de Kansrijk onderwijsbeleid-publicaties, variërend van 0 tot circa 0,2 sd. Bovendien is het mogelijk dat op sommige scholen meerdere effectieve interventies gebruikt gaan worden. ○ De aanname dat de veronderstelde leerwinsten van 0,01 sd kunnen worden opgeschaald naar de hele populatie van (toekomstige) leerlingen kan worden betwist, gezien het algemene risico op beperkte en selectieve deelname van scholen (zie onderdeel 1b). ○ De conservatieve keuze voor leerwinsten enerzijds en het risico van beperkte en selectieve deelname anderzijds werken tegen elkaar in. Al met al lijkt de veronderstelde omvang van de gemiddelde leerwinsten redelijk aannemelijk. ○ Eenzelfde redenering geldt voor de gemiddelde leerwinsten voor de cocreatielabs (0,02 sd) en een verbetercultuurtraject (0,015 sd).

	Hierbij geldt de kanttekening dat niet is onderbouwd waarom deze interventies een grotere leerwinst zouden opleveren dan de implementatie van bewezen effectieve leermethoden.
b. Zijn er gevolgen voor brede baten en zijn deze baten of maatschappelijke lasten in kaart gebracht?	Ja, de maatschappelijke effecten zijn kwalitatief in kaart gebracht door middel van de Werkwijzer voor kosten-batenanalyses in het sociale domein (Koopmans e.a., 2016). Daarbij is een onderscheid gemaakt in effecten op de leermiddelenmarkt, onderwijsmarkt, arbeidsmarkt en overige effecten. <ul style="list-style-type: none"> Als het voorstel daadwerkelijk leidt tot hogere leerprestaties, dan zal dat ook bijdragen aan (onder andere) minder criminaliteit, een betere gezondheid en meer sociale cohesie. De omvang van deze effecten is niet kwantitatief ingeschat, maar is naar verwachting positief.

4. Scan efficiëntie

Vraag	Bevindingen
a. Is het voorstel efficiënt vormgegeven?	<p>Het voorstel is naar verwachting redelijk efficiënt vormgegeven en kan via de fasering in de tijd positief worden bijgestuurd, maar er zijn ook enkele aandachtspunten.</p> <ul style="list-style-type: none"> Verzaching knelpunten. Het voorstel maakt redelijk aannemelijk dat de onderliggende knelpunten die leiden tot een gebrek aan een verbetercultuur op scholen, worden verzacht. Fasering. De fasering in de tijd is een element uit het voorstel dat de efficiëntie positief kan beïnvloeden. De fasering in de tijd volgt een logische groeistructuur, waarin onderscheid wordt gemaakt tussen de onderzoeks- en de opschalingsfase. Tijdens de onderzoeksfase worden de leertrajecten, verbetercultuurtrajecten en cocreatielabs op een beperkt aantal scholen uitgevoerd. Het is de bedoeling om tijdens deze fase te bepalen wat (kosten)effectieve interventies zijn. De kosteneffectiviteit bepaalt in welke mate de drie onderdelen worden opgeschaald. Mocht blijken dat de verbetercultuurtrajecten het meest kosteneffectief zijn, dan wordt tijdens de opschalingsfase volledig ingezet op de verdere uitrol van verbetercultuurtrajecten op scholen. Bij een gemengd beeld van de kosteneffectiviteit worden alle drie de onderdelen opgeschaald, maar in mindere mate. Het gevraagde bedrag vanuit het NGF is hierin leidend. <ul style="list-style-type: none"> <i>Aandachtspunt:</i> Mogelijk hangt het criterium kosteneffectiviteit samen met het 'type' school waar de Ontwikkelkrachtonderdelen worden onderzocht. Indien er sprake is van selectieve deelname van scholen die over een bovengemiddelde verbetercultuur beschikken, is de vastgestelde kosteneffectiviteit niet representatief voor de gehele populatie. De opschaling van maatregelen (bij gebleken kosteneffectiviteit) zou idealiter worden gedifferentieerd naar het 'type' scholen (de mate van verbetercultuur) en de daarmee samenhangende condities (zoals werkdruk).

	<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Aandachtspunt:</i> Indien het risico van selectieve deelname opgaat, worden mogelijk niet de scholen bereikt waar de grootste leerwinsten zijn te bereiken.
<p>b. Heeft het voorstel alle relevante kosten in kaart gebracht en zijn ze goed onderbouwd?</p>	<p>De private kosten van scholen zijn in kaart gebracht, maar de kosten per projectonderdeel zijn niet duidelijk uitgesplitst en de NGF-bijdrage voor de taken van het Ontwikkelkrachtbureau zijn onduidelijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financiering Ontwikkelkrachtbureau onduidelijk. De financiële onderbouwing van de taken voor het Ontwikkelkrachtbureau is niet duidelijk. De cumulatieve kosten ontbreken, zodat niet gecontroleerd kan worden of het maximaal aangevraagde bedrag uit het NGF een passend bedrag is. Dit betekent dat een deel van het maximaal gevraagde bedrag van ruim 482 mln euro niet goed is onderbouwd. • Cumulatieve kosten projectenonderdelen onduidelijk. Daarnaast verschaft het voorstel geen duidelijkheid over wat de cumulatieve kosten zijn per projectonderdeel. In de achterliggende Excelsheet worden cumulatieve bedragen toegewezen aan bepaalde kopjes (zoals ‘begeleiding door O&O-scholen’), zonder dat duidelijk is op welk projectonderdeel deze kosten betrekking hebben. • Private kosten helder. De private kosten van scholen (voor het volgen van cursussen, leertrajecten, en verbetercultuurtrajecten) zijn in kaart gebracht (161,4 mln euro). Deze kosten betreffen een uurvergoeding om de bovenstaande taken uit te kunnen voeren. Hiervan wordt 50% vergoed door het Ontwikkelkrachtbureau, en 50% zal zelf door scholen bekostigd moeten worden. Het CPB kan niet beoordelen in hoeverre het aantal begrote uren voor het uitvoeren van de taken realistisch is.

Literatuur

CPB, 2016, Kansrijk onderwijsbeleid, Den Haag: Centraal Planbureau.

CPB, 2020, Update Kansrijk onderwijsbeleid, Den Haag: Centraal Planbureau.

Koopmans, C., A. Heyma, B. Hof, M. Imandt, L. Kok en M. Pomp, 2016, Werkwijzer voor kosten-batenanalyse in het sociale domein, Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Onderwijsinspectie, 2018, De Staat van het Onderwijs 2018, Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.

Appendix C Technische kanttekeningen bij effectiviteitsanalyses (voorstellen 6.1, 6.3, 6.4, 6.5)

De voorstellen 6.1, 6.3, 6.4 en 6.5 bevatten een analyse van de verwachte leerwinsten in het initiële onderwijs, waaraan een inkomenswinst en vervolgens een bbp-effect wordt gekoppeld. De berekeningswijze hiervoor is, volgens de voorstellen, ontleend aan de methodiek in de CPB-publicaties Kansrijk onderwijsbeleid 2020 en Kansrijk onderwijsbeleid 2016. Het CPB heeft een aantal technische kanttekeningen bij de analyses in de voorstellen 6.1, 6.3, 6.4 en 6.5, die een substantieel effect hebben op het door het voorstel gerapporteerde effect.⁹¹ Door de uniforme wijze van analyse in deze voorstellen zijn ook dezelfde technische kanttekeningen van toepassing op elk van deze voorstellen. Deze technische kanttekeningen worden in deze bijlage nader toegelicht.

We onderscheiden drie typen kanttekeningen:

- Technische onvolkomenheden in de toepassing van de methodiek uit Kansrijk onderwijsbeleid 2020 om leerwinsten naar inkomenseffecten te vertalen.⁹²
- Kanttekeningen bij de gebruikte parameters.
- Kanttekeningen bij uitbreidingen op de methodiek uit Kansrijk onderwijsbeleid 2020.

Bij elke kanttekening wordt, indien mogelijk, aangegeven wat het effect is op het gerapporteerde effect.

Technische onvolkomenheden in de toepassing van de methodiek uit Kansrijk onderwijsbeleid 2020

De voor de analyse gebruikte formules wijken af van die in de methodiek in Kansrijk onderwijsbeleid 2020, terwijl in de voorstellen expliciet wordt aangegeven hierbij te willen aansluiten.

- Abusievelijk is voor het berekenen van de jaarlijkse annuïteit (Z_t) vermenigvuldigd in plaats van gedeeld door de samengestelde discontovoet.
- Abusievelijk is in de onderliggende Excel-bestanden niet de contante waarde van de inkomenswinst over de levensloop (ΔY_t) verdisconteerd om tot een jaarlijkse annuïteit te komen, maar is de jaarlijkse inkomenswinst (Δy_s) opnieuw verdisconteerd.

Aanpassing van deze technische onvolkomenheden zal leiden tot lagere gerapporteerde effecten.

Kanttekeningen bij de gebruikte parameters

- Er wordt gerekend met dezelfde discontovoeten (3,75% en 3%) als in Kansrijk onderwijsbeleid 2020. De geadviseerde discontovoet zoals voorgeschreven door het ministerie van Financiën (zie Kabinetsreactie werkgroep Discontovoet van 10 november 2020) is inmiddels echter aangepast naar 2,25%. Gebruik van een lagere discontovoet leidt (met name voor de voorstellen die zich richten op het primair onderwijs en voortgezet onderwijs) tot hogere gerapporteerde effecten.

⁹¹ Deze technische kanttekeningen hebben betrekking op de analyses zoals die in november 2021 bij het CPB zijn aangeleverd.

⁹² Het toepassen van de CPB-methode is geen vereiste voor de effectiviteitsanalyse, maar een correcte toepassing is wel belangrijk als voorstellen expliciet aangeven deze methode te hanteren.

- Voor het aan leerwinsten toegekende extra inkomen zijn cijfers gebruikt uit Kansrijk onderwijsbeleid 2016 over de geschatte inkomensgroei op basis van data uit 2012. In de analyse zijn deze cijfers gebruikt zonder deze te indexeren naar 2021. Een dergelijke indexering zou leiden tot hogere gerapporteerde effecten.

Kanttekening bij uitbreiding op de methodiek uit Kansrijk onderwijsbeleid 2020

- In de analyses is de methodiek uit Kansrijk onderwijsbeleid 2020 uitgebreid met een onderscheid tussen incidentele en structurele effecten, waarbij laatstgenoemde soms ook als *steady state*-effecten worden aangemerkt. Uit de toelichting wordt onvoldoende duidelijk hoe deze begrippen gedefinieerd zijn, hoe die definities zich verhouden tot de gebruikte populatiecijfers en hoe de veronderstelde leerwinsten bij deze definities geïnterpreteerd moeten worden in het geval onderwijstypen meerdere leerjaren omvatten.

Literatuur

CPB, 2016, Kansrijk onderwijsbeleid, Den Haag: Centraal Planbureau.

CPB, 2020, Update Kansrijk onderwijsbeleid, Den Haag: Centraal Planbureau.

Werkgroep Discontovoet 2020, 2020, Rapport Werkgroep Discontovoet 2020, Den Haag: Ministerie van Financiën.